

HANDLEIDING

STREEPJE VOOR

door

**CRITICAL
MASS**

STDEEDJE VOOR STREEPJE VOOR

45
minuten

VOOROORDELEN

RACISME

DISCRIMINATIE

ETHNISCH PROFILEREN

HAVO/VWO

VMBO

MBO

INTRODUCTIE

Met deze les krijgen leerlingen inzicht in de rol die huidskleur en afkomst spelen in onze samenleving. Aan de hand van stellingen over concrete voorbeelden uit het dagelijks leven, reflecteren ze op hun eigen positie in de maatschappij: hebben zij een streepje voor op anderen, of beginnen ze soms op achterstand? De les nodigt uit tot het delen van persoonlijke verhalen en eigen ervaringen.

DOELEN

- Leerlingen krijgen inzicht in de rol van huidskleur en afkomst in onze samenleving
- Leerlingen reflecteren op hun eigen positie in de maatschappij: hebben zij door hun huidskleur, afkomst, geslacht, geaardheid, etc. een streepje voor op anderen?
- Leerlingen gaan met elkaar in gesprek over persoonlijke ervaringen met racisme, discriminatie en achterstelling op andere gronden.

BENODIGDHEDEN

- Presentatie Streepje voor
- Computer of laptop met toegang tot internet
- Beamer of smartbord met geluid
- Blanco A4tjes, 1 voor elke leerling
- Genoeg ruimte, zodat alle leerlingen op een rij kunnen staan

STAP VOOR STAP

STAP 1: MOHAMMED ONDERZOEKT ETHNISCH PROFILEREN (10 MIN)

Doet de politie aan etnisch profileren? Controleren en straffen ze mensen van een andere afkomst meer en vaker dan mensen met een lichte huidskleur? Mohammed denkt van wel en probeert te achterhalen waarom de politie dit doet en wat ze ermee bereiken. Duur fragment 7.50 minuten. Laat de film zien en bespreek deze kort na.

Voorbeeldvragen:

- Waar gaat de film over?
- Wat vinden jullie van de ervaringen van Mohammed?
- Wat herkennen jullie van de ervaringen van Mohammed?
- Zouden jullie graag in de schoenen van Mohammed staan?

STAP 2: STREEPJE VOOR (20 MIN)

Wat betekent het om in Nederland een bepaalde huidskleur of afkomst te hebben? Maakt dit verschil? En hoe zit het met geslacht, leeftijd en seksuele voorkeur? Aan de hand van 10 stellingen over alledaagse situaties pluis je dit op een interactieve manier klassikaal uit. Zo bied je ruimte voor het delen van persoonlijke ervaringen en leren leerlingen van elkaar.

Vraag de leerlingen om naast elkaar op een lijn te gaan staan. Lees één voor één een stelling voor en vraag of leerlingen dit herkennen of weleens hebben meegemaakt. Er zijn drie antwoorden mogelijk: **nooit** (blijven staan), **soms** (1 stapje naar voren) en **vaak** (2 stapjes naar voren) meegemaakt.

De stellingen

1. Op school of op het werk worden weleens kwetsende opmerkingen gemaakt over mijn identiteit. [Leg eventueel 'identiteit' uit. Identiteit is wie of wat voor mens je bent. Dit wordt deels bepaald door de keuzes die je zelf maakt, maar deels ook door hoe anderen je zien.]

Een video. Deze kun je helemaal kijken, of stopzetten wanneer je denkt dat jouw klas lang genoeg gekeken heeft.

2. Als ik ga winkelen, word ik extra in de gaten gehouden door het winkelpersoneel.

3. Als ik met mijn partner hand in hand op straat loop, word ik weleens nagekeken of nageroepen. [Leg eventueel 'partner' uit. Dit is je vriend of vriendin, waar je een relatie mee hebt.]

Een video. Deze duurt ongeveer 1 minuut en kun je helemaal afkijken.

4. Ik heb een hoger onderwijsniveau bereikt dan mijn docenten dachten dat ik aankon.

5. Als ik verhuis naar een nieuwe buurt, dan vinden mijn nieuwe buren dat ik daar niet thuishoor.

Een video. Deze duurt ongeveer 1 minuut en kun je helemaal afkijken.

6. Als ik Nederland bekritiseer, dan wordt mij verteld dat ik geen recht van spreken heb. [Verwoord eventueel in andere woorden: Stel dat jij kritiek hebt op hoe dingen in Nederland worden geregeld, zou jij dan worden gehoord of worden genegeerd?]

7. Op school zou meer aandacht kunnen worden besteed aan de geschiedenis van mijn voorouders.

Een video. Deze kun je helemaal kijken, of stopzetten wanneer je denkt dat jouw klas lang genoeg gekeken heeft.

8. Als ik op straat loop, word ik weleens gevraagd om me te legitimeren, zonder dat ik iets strafbaars heb gedaan.

9. Ik ben weleens bang dat ik niet voor werk word aangenomen vanwege mijn uiterlijk

Een video. Deze duurt ongeveer 1 minuut en kun je helemaal afkijken.

10. Ik moet me weleens verantwoorden voor mensen met dezelfde (culturele) achtergrond als ik.

NB: Je kunt deze in je eigen woorden parafraseren, zodat deze beter aansluiten bij je leerlingen.

NBB: Bij onderbouw vmbo kan het slim zijn om een aantal stellingen te laten zitten, waardoor ze iets minder lang stilstaan. Je kunt bijvoorbeeld de stelling over identiteit en voorouders laten zitten.

Na de laatste stelling blijven de leerlingen op hun plek staan. Laat ze bij de uitkomst stilstaan door ze naar elkaar te laten kijken en ervaringen te laten delen. Vraag bijvoorbeeld:

- Wat valt op als je om je heen kijkt?
- Wat vind je van je eigen plek? En van die van anderen? Had je dit verwacht?
- Hoe komt het dat jij op deze plek geëindigd bent? En anderen op die plek?
- Wat denk je: heb je door de plek waar je staat een voor- of nadeel op anderen in je klas? En in de samenleving? Waarom?

NB: Zorg dat de leerlingen aan het einde van deze opdracht op hun plek blijven staan, die plek is namelijk belangrijk voor de volgende opdracht.

STAP 3: PROPJE IN DE PRULLENBAK (10 MIN)

Een simpele oefening over de onzichtbaarheid van eigen privileges. Geef alle leerlingen een leeg vel en laat ze hier een propje van maken. Zet vervolgens een prullenbak neer aan de **nooit**-kant van *Streepje Voor*.

Geef als context: *"Jullie vertegenwoordigen de bevolking van Nederland. Iedereen in Nederland heeft de kans om rijk en succesvol te worden. Dit gaan we hier als het ware naspelen. Het enige dat je hiervoor hoeft te doen, is op je plek blijven staan en het propje in de prullenbak proberen te gooien."*

NB: Waarschijnlijk komen er opmerkingen uit de klas dat dit niet eerlijk is, omdat sommigen dichterbij staan dan anderen. Het doel van de opdracht is dit bespreekbaar te maken: iedereen heeft kansen en kan dezelfde dingen bereiken, maar vanwege bepaalde kenmerken (uiterlijk, huidskleur, afkomst, geslacht, seksuele voorkeur, etc.) kan het voor de een makkelijker zijn dan voor de ander.

Bespreek de oefening kort na, net als de onverwachte uitblinkers en tegenvallers. Bijvoorbeeld:

- Is het iedereen gelukt om het propje in de prullenbak te gooien?
- Is er een verschil tussen leerlingen die vooraan staan en leerlingen die achteraan staan?
- Hoe voelde het? Was het eerlijk of oneerlijk?
- Herken je dit uit je eigen leven?

Heb je genoeg tijd? Dan kan het leuk zijn om *Propje in Prullenbak* nog een keer te spelen en de rollen om te draaien door de prullenbak aan de **vaak**-kant te zetten.

Bespreek Propje in Prullenbak nog een keer kort na. Voorbeeldvragen hiervoor zijn:

- Is er iets veranderd? Zo ja, wat dan?
- Hoe voelde het? Vond iedereen het nog even eerlijk/oneerlijk?
- Herken je dit uit je eigen leven?

Laat de leerlingen weer zitten en nadenken over de vraag wat *Streepje Voor* en *Propje in de Prullenbak* met elkaar gemeen hebben, en wat deze oefeningen willen zeggen/laten zien

Voorbeeldvragen:

- Wat vond je van beide oefeningen?
- Wat herkende je, dat je bij beide oefeningen terug zag komen?
- Ben je iets te weten gekomen over onze samenleving? Had je dit verwacht?
- Wat kunnen we doen, zodat iedereen op dezelfde lijn komt? Oftewel: dezelfde kansen krijgt?
- Wat neem je van beide oefeningen mee wat ook buiten de klas ingezet worden?

STAP 4: TYPHOON OVER MUHAMMAD ALI (5 MIN)

Korte monoloog van de Nederlandse zanger/rapper Typhoon, waarin hij leerlingen toespreekt over incasseren, lef tonen en het grijpen van kansen. Hij doet dit door te vertellen hoe boxer Mohammed Ali op een slimme manier omging met zijn rol als 'mindere' in een bokswedstrijd.

CONTACT

Diederik Wismans
Projectleider Onderwijs

diederik@criticalmass.nl
030 - 27 149 56

Stichting Critical Mass
Lange Jufferstraat 52
3512 EE Utrecht

**CRITICAL
MASS**